



Stockholms  
stad

# Buller från musikverksamheter - vägledning

November 2020

[start.stockholm](http://start.stockholm)

**Buller från musikverksamheter- vägledning**

November 2020

**Dnr:** 2020-3837

**Utgivare:** Miljöförvaltningen i Stockholm

**Kontaktperson:** Ana Camargo Valencia

# Innehåll

<b>Ett växande Stockholm som attraktiv musikstad .....</b>	<b>4</b>
<b>Syfte med vägledningen .....</b>	<b>4</b>
<b>Konserter, evenemang och klubbar omfattas av miljöbalken .....</b>	<b>5</b>
<b>Riktvärden för buller i bostad .....</b>	<b>7</b>
<b>Riktvärden för höga ljudnivåer i publiken .....</b>	<b>8</b>
<b>Egenkontroll .....</b>	<b>9</b>
Ljudnivåmätningar .....	9
<b>Åtgärder .....</b>	<b>10</b>
<b>Åtgärder vid musik inomhus.....</b>	<b>10</b>
Ljudnivån vid källan .....	10
Tekniska åtgärder.....	10
Ljudisolering mellan lokal och bostad .....	11
<b>Åtgärder vid musik utomhus .....</b>	<b>12</b>
<b>Om det uppstår klagomål .....</b>	<b>13</b>
<b>Tillfälliga störningar .....</b>	<b>14</b>

## Ett växande Stockholm som attraktiv musikstad

Stockholm har ett rikt utbud när det gäller såväl konserter som klubbverksamheter. Musikscenerna är utspridda över hela staden, från små källare till stora arenor, på en mängd olika platser både inomhus och utomhus. Stockholm med sina parker, torg, stränder och publika scener utspridda över hela staden ger goda förutsättningar för kulturlivet att arrangera konserter i det offentliga rummet och antalet konserter och evenemang har över tid ökat. Samtidigt växer staden genom byggande av bostäder och det sker en förtätning av staden. Med en ökad förtätning av staden där fler bostäder byggs allt närmare bullrande verksamheter inom samma yta ökar risken för bullerstörningar i bostäderna.

### Syfte med vägledningen

Miljö- och hälsoskyddsnamnden hanterar årligen ett stort antal klagomål på buller från konsert-, evenemangs-, och klubbverksamheter. Nämndens erfarenhet är att det ofta råder osäkerhet hos verksamhetsutövarna om vilka riktvärden som gäller när det gäller hur mycket det får bullra och hur man kan jobba för att riktvärdena ska innehållas i bostäder som är närliggande till denna typ av verksamheter.

Vägledningen syftar till att utgöra ett stöd i planeringen och driften av konsert-, evenemangs-, och klubbverksamheter såväl inomhus som utomhus. Målet är att antalet störda från denna typ av verksamhet ska minska utan att verksamheterna ska behöva bli färre, dvs. vägledningen ska underlätta för en levande stad med minskad risk för störningar av de boende.

Som bilaga till denna vägledning finns rapporten *Teknisk vägledning för musikverksamhet*, som på uppdrag av miljöförvaltningen är framtagen av konsultfirman Efterklang. Den innehåller konkret information om musikbuller och hur det fortplantar sig samt konkreta beskrivningar av hur man kan planera och utforma sin verksamhet för att förebygga bullerstörningar till närboende.

Denna vägledning syftar inte till att ge allmän information om grundläggande akustik, utan hänvisar i dessa delar till information

tillgänglig på bland annat Folkhälsomyndighetens webbsida. Lästips återfinns i slutet av detta dokument.

## **Konserter, evenemang och klubbar omfattas av miljöbalken**

Konsert-, evenemangs- och klubbverksamhet är inte anmälnings- eller tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Däremot är de så kallade allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken tillämpliga för alla typer av åtgärder och verksamheter som riskerar att medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Konserter och evenemang är sådana verksamheter som kan ge upphov till störningar som kan utgöra olägenhet för människors hälsa och omfattas därför av dessa regler.

Av 2 kap. 1 § miljöbalken följer att det vid bland annat tillsyn är den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som har en skyldighet att visa att de allmänna hänsynsreglerna följs.

Det är Miljö- och hälsoskydds nämnden i Stockholms stad som bedriver tillsyn över efterlevnaden av reglerna i miljöbalken.

### **Kunskap och förebyggande arbete**

Enligt 2 kap. 2 § miljöbalken ska verksamhetsutövaren skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. I fråga om konserter, evenemang och klubbverksamhet kan det bland annat handla om att ta reda på var närmaste bostäder är belägna och vilka störningar som den egna verksamheten kan ge upphov till samt hur den kan påverka omgivningen. Verksamhetsutövaren ska också ha kunskap om vilka riktvärden eller vilka andra regelverk som eventuellt gäller ens verksamhet, exempelvis avseende buller och avfallshantering.

Av 2 kap. 3 § miljöbalken följer att en verksamhetsutövare är skyldig att utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för

människors hälsa eller miljön, dvs redan innan skada eller olägenhet har uppkommit. I fråga om konserter, evenemang och klubbverksamhet kan det bland annat handla om att se över lokalens luftljuds- och stomljudsisolering, se över placering av högtalare eller justera ljudnivån för att minimera risken för störningar i närliggande bostäder.

## **Lokalisering är viktig**

Den som vill arrangera en konsert eller ett evenemang ska välja en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön, vilket följer av 2 kap. 6 § miljöbalken.

Lokaliseringens lämplighet omfattar många aspekter som ordning, förutsättningar för trafik, framkomlighet, attraktivitet och risk för störningar till närboende.

Man ska som verksamhetsutövare ta reda på vilka förutsättningar som finns för att bedriva en musikverksamhet i den tilltänkta lokalen. Med hjälp av fastighetsägaren bör man ta reda på vad det är för ljudisolering mellan lokalen och närliggande bostäder i fastigheten. Detta för att kunna minimera störningsrisken till grannarna genom att antingen ljudisolera eller anpassa musikanläggningen utifrån fastighetens förutsättningar så att riktvärdena för buller från musik inte överskrids i bostäderna.

Fastighetsägare som upplåter lokaler för klubb- eller konsertverksamheter i sina fastigheter behöver bli mer proaktiva och kontakta en akustiker direkt vid renovering eller nybyggnation, eftersom många tekniska lösningar kan integreras i det som redan är under uppbyggnad. Att utföra ljudisolering åtgärder i efterhand är oerhört mycket mer kostsamt.

Ansvar för störningar i en bostad till följd av musikverksamheten kan i vissa fall vara delat mellan verksamhetsutövaren och fastighetsägaren. Ytterst avgör tillsynsmyndigheten vem som ansvarar. Ett avtal med en tydlig gränsdragningslista om fördelningen av ägar- och underhållsansvar mellan fastighetsägaren och verksamhetsutövaren som lokalhyresgäst om vem som ska ansvara för att lokalen uppfyller de krav som kan ställas på ljudisoleringsegenskaper bör finnas. Avtalet kan då vara vägledande för tillsynsmyndigheten vid den bedömningen. Det är därför viktigt med en tidig dialog mellan fastighetsägaren och verksamhetsutövaren. För lokalhyresgästen är det särskilt viktigt att

parterna är överens om vilket skick lokalen hyrs ut i. Parterna bör därför göra en gemensam besiktning av lokalens/byggnadens förmåga att klara av ljud och buller som kan uppstå med anledning av restaurangverksamheten och foga protokollet från besiktningen till hyreskontraktet.

För utomhuskonserter eller annan musikverksamhet utomhus gäller det att man beaktar risken för bullerstörningar till närliggande bostäder och vidtar de försiktighetsmått som behövs för att ljudnivåerna inte ska överskrida gällande riktvärden för musikbuller i närliggande bostäder.

## Riktvärden för buller i bostad

Konsert- och evenemangsverksamheter m.fl. musikverksamheter omfattas för närvarande inte av Naturvårdsverkets och Boverkets vägledning för industri- och annat verksamhetsbuller. Det innebär att det saknas vägledning i planeringen av sådana verksamheter i förhållande till risk för störningar i närliggande bostäder.

Det är Folkhälsomyndighetens riktvärden för buller inomhus, FoHMFS 2014:13, som tillämpas vid bedömning av om bullerstörningen utgör en olägenhet. Riktvärdena gäller dygnet runt och är framtagna för att säkerställa en ljudnivå som innebär att man inte ska vara störd i sin bostad och kunna få den återhämtning och vila som behövs. I nedanstående tabell anges riktvärdena, för buller från musik är det 25 dBA ekvivalent ljudnivå som gäller.

Maximalt ljud	$L_{AFmax}^1$	45 dB
Ekvivalent ljud	$L_{Aeq,T}^2$	30 dB
Ljud med hörbara tonkomponenter	$L_{Aeq,T}^2$	25 dB
Ljud från musikanläggningar	$L_{Aeq,T}^2$	25 dB

<sup>1</sup> Den högsta A-vägda ljudnivån.

<sup>2</sup> Den A-vägda ekvivalenta ljudnivån under en viss tidsperiod (T).

I råden anges även riktvärden för lågfrekvent buller i inomhusmiljön som omfattar ljudtrycksnivåer i olika tersband från 31,5 till 200 Hz.

<b>Hz</b>	<b>31,5</b>	<b>40</b>	<b>50</b>	<b>63</b>	<b>80</b>	<b>100</b>	<b>125</b>	<b>160</b>	<b>200</b>
<b>dB</b>	56	49	43	42	40	38	36	34	32

Folkhälsomyndighetens riktvärden för musik är således strängare än för andra ljud eftersom ljud från musik som tränger in i bostaden ofta upplevs som mer störande än annat ljud vid samma dBA-nivå. En förklaring är att ljudet går att känna igen och identifiera. En

annan orsak är att basljudet från musiken sprids i byggnaden eftersom låga frekvenser dämpas dåligt av väggar, golv och tak.

## Riktvärden för höga ljudnivåer i publiken

På många ställen i samhället utsätts vi för höga ljudnivåer som kan vara skadliga för våra öron. Det är ofta ställen som vi frivilligt besöker som till exempel konserter, nattklubbar, gym och biografier.

Det är alltid verksamhetsutövaren som ansvarar för att se till att riktvärdet för höga ljudnivåer inte överskrids. I vissa fall kan det vara oklart om det är evenemangsplatsens, exempelvis restaurang, nattklubb, pub, arena och dyl. eller arrangören, det vill säga den person eller företag som organiserar evenemanget, som har det yttersta ansvaret. Men normalt hålls arrangören som ansvarig. På nattklubbar, pubar och restauranger är det ägaren som har det yttersta ansvaret även om det kan finnas en discjockey eller annan personal som sköter musikanläggningen.

Det finns olika riktvärden beroende på om barn under 13 år har tillträde:

*Tabell 1. Riktvärden för lokaler och platser dit barn under 13 års ålder inte har tillträde*

Maximalt ljud	$L_{AFmax}^1$	115 dB
Ekvivalent ljud	$L_{Aeq, T}^2$	100 dB

<sup>1</sup> Den högsta A-vägda ljudnivån.

<sup>2</sup> Den A-vägda ekvivalenta ljudnivån under en viss tidsperiod (T).

Det är inte föräldrars ansvar att se till att barn under 13 år har hörselskydd, varför arrangören kan neka dem inträde trots föräldrarnas närvaro.

*Tabell 2. Riktvärden för lokaler och platser dit både barn och vuxna har tillträde*

Maximalt ljud	$L_{AFmax}^1$	110 dB
Ekvivalent ljud	$L_{Aeq, T}^2$	97 dB <sup>3</sup>

<sup>1</sup> Den högsta A-vägda ljudnivån.

<sup>2</sup> Den A-vägda ekvivalenta ljudnivån under en viss tidsperiod (T).

<sup>3</sup> Särskild hänsyn bör tas i verksamheter som är särskilt riktade till barn, s.k. knattedis-kotek eller liknande. Där bör ekvivalenta A-vägda ljudnivåer under 90 dB alltid eftersträvas.



## Egenkontroll

Den som bedriver konserter och evenemangsverksamhet som kan medföra olägenhet för människors hälsa är enligt 26 kap. 19 § miljöbalken skyldig att ha så kallad egenkontroll, vilket innebär att man ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Verksamhetsutövaren behöver också hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön och ska lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det.

I miljöbalken finns bestämmelser om undersökningsskyldighet. Där står det att verksamhetsutövaren måste göra de undersökningar av verksamheten som behövs för tillsynen. Det innebär att verksamhetsutövaren kan vara skyldig att göra ljudnivåmätningar och andra kontroller om någon klagar på buller från verksamheten.

## Ljudnivåmätningar

Mätningar av buller inomhus genomförs med fönster och dörrar stängda, men med öppna utelufts- och överluftsdon. En sådan ljudnivåmätning ger stöd till utredningen vid klagomål. Först kan man göra en så kallad indikerande mätning för att ta reda på om det verkar finnas något problem eller inte. Om den indikerande mätningen tyder på en för hög ljudnivå gör man därefter en fortsatt utredning med mer utförliga mätningar. En korrekt utförd fortsatt utredning kan sedan ligga till grund för ett beslut från tillsynsmyndigheten. Den som utför en indikerande mätning bör ha erfarenhet av riktiga mätningar, eftersom det är viktigt att kunna bedöma mätsituationen och om det uppmätta värdet är rimligt. Mer utförliga utredningar kräver fackmässig kunskap. (Folkhälsomyndigheten, *Om ljud och buller*, s.13, publicerad 13 maj 2019)

Mätningar utförs enligt anvisningar i SP rapport 2015:02, tillsammans med någon av standarderna SS-EN ISO 10052 (överslagsmetod) eller SS-EN ISO 16032 (teknisk metod).

## Åtgärder

Åtgärder som påverkar ljudet direkt vid källan är ofta de mest effektiva för att minska risken för störningar i närliggande bostäder. En enskilda åtgärd är sällan tillräcklig utan en kombination av åtgärder behövs oftast. Bullerutredningar och åtgärdsförslag bör tas fram av fackman inom akustikområdet.

Innehållet i detta kapitel, framför allt den delen som gäller tekniska åtgärder, kompletteras och utvidgas i rapporten *Teknisk vägledning för musikverksamhet* framtaget av konsultfirman Efterklang på uppdrag av miljöförvaltningen. Rapporten finns som en bilaga till denna vägledning.

## Åtgärder vid musik inomhus

### Ljudnivån vid källan

Det är viktigt att alla möjligheter att påverka och minska ljudet vid källan beaktas:

- vid högtalarförstärkt musik är den enklaste och effektivaste metoden att skruva ned ljudet.
- Ljudnivån från musikanläggningen justeras i lokalen så att gällande riktvärden för buller inte överskrids i närliggande bostäder. Man kan med fördel använda de mest utsatta bostäderna som referens vid injusteringen.
- Ljudnivåvakt, också kallade limiter, som begränsar ljudnivån så att den inte överskrider en förinställd nivå. Detta är lämpligt när flera olika personer, tex DJ:s, har tillgång till ljudsystemet och kan ändra ljudnivån. Om man vill säkerställa att förinställningar inte ändras kan det vara bra att placera nivåvakten på ett säkert ställe eller att nivåvakten är utförd så att den inte kan påverkas.
- Ljudnivån kontrolleras med hjälp av ljudnivåmätare i bestämda referenspunkter så att tex Dj:n eller ljudteknikern kontinuerligt kan hålla kontroll på ljudnivån.

### Tekniska åtgärder

En rätt dimensionerad och installerad ljudanläggning som hanteras korrekt är en förutsättning för att musiken ska kunna koncentreras till önskvärda ställen som till exempel dansgolv samtidigt som

Ljudnivån i övriga delar av lokalen samt till närliggande bostäder begränsas:

- Genom att välja en anläggning med tillräcklig kapacitet kan man undvika distorsion och få ett rent ljud som upplevs tillräckligt kraftigt även vid lägre ljudnivåer
- Högtalare bör placeras med avseende på plats, höjd och riktning så att ljudnivån blir bra i lokalen och inte orsakar störningar i närliggande bostäder. Att hänga upp högtalarna i taket är en vanlig åtgärd för att förbättra ljudmiljön i lokalen men detta kan ge upphov till stomljud som leder till att ljudnivåerna i närliggande bostäder överskrids.
- Installera vibrationsisolerade fästen till högtalarna för att undvika ljudöverföring till byggnadsstrukturen.
- I lokaler för dansmusik kan så kallade ljudtak bidra till att skapa en relativt jämn ljudnivå över den del av rummet där musiken är önskvärd, dvs. över dansgolvet, medan övriga delar av lokalen får en lägre ljudnivå.
- Besökande artister bör i möjligaste mån använda lokalens egna fasta installerade ljudanläggningar i stället för tillfälligt uppställda anläggningar som kan vara svårare att kontrollera beträffande ljudnivån.

## Ljudisolering mellan lokal och bostad

Olika konstruktioner, och olika material när det gäller golv, tak och väggar har olika frekvensområden där de bäst dämpar ljud.

Begreppet luftljudsisolering avser byggnadens förmåga att begränsa ljudspridningen mellan två rum och uttrycks som  $R'w$  eller  $R'w + C50-3150$ . Ljudisoleringen är normalt sämst vid låga frekvenser.

Om en fastighet eller lokal har en ljudisolering som inte är anpassad efter vilken typ av verksamhet som bedrivs i lokalen kan grannar bli mer exponerade av t.ex. musik från en närliggande restaurang eller en nattklubb än vad de annars skulle ha blivit.

Man bör som verksamhetsutövare känna till ljudisoleringen mellan lokalen och närliggande bostäder i fastigheten. Detta för att kunna minimera störningsrisken till grannarna genom att antingen ljudisolera verksamhetslokalen eller anpassa musikanläggningen utifrån fastighetens förutsättningar. Även om ljudisoleringen har bedömts som "god", så är det i slutändan alltid de uppmätta ljudnivåerna i bostäderna som är avgörande. Så om klagomål inkommer från någon boende så är det ljudnivåerna hos denne som primärt ska utredas, inte ljudisoleringen. Utredning av ljudisoleringen kan bli en konsekvens av att andra åtgärder inte är tillräckliga, t.ex. användning av limiter, för att kunna sänka ljudnivåerna tillräckligt mycket.

Varje byggnad är unik och det finns inga generella lösningar. Gamla hus med träbjälklag läcker ofta mycket ljud och har särskilt dålig ljudisolering för basljud. Om bullerutredningen visar att ljudisoleringen inte räcker för musikverksamheten kan det krävas kostsamma rum-i-rum-lösningar. Det krävs i princip alltid vid livemusik, särskilt eftersom högtalare är lätta att få tag på och många klubbar använder subbashögtalare.

Där en bostad gränsar till verksamheter med musik anser miljö- och hälsoskyddsmyndigheten att viss minsta luftljudsisolering mellan lokal och lägenhet för undvikande av olägenhet är lämplig för att minimera risken för störning till närboende. Nedanstående rekommendationer med avseende på luftljudsisolering meddelas i samband med nämndens remissvar till Socialförvaltningen avseende ansökningar om utskänkningstillstånd då det finns risk för störningar:

Pub utan musik, renodlad pubverksamhet	$R'w+C50-3150 \geq 65 \text{ dB}$
Pub, restaurang eller café med musik	$R'w+C50-3150 \geq 70 \text{ dB}$ (mycket svårt och kostsamt att klara i bostadsfastigheter).
Verksamhet med livemusik och/eller nattklubb	$R'w+C50-3150 \gg 70 \text{ dB}$ (enligt Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten s erfarenheter går detta sällan att uppnå rent praktiskt)

Luftljudsisolering uttrycks i  $R'w$  eller  $R'w + C50-3150$ , och innebär att ju högre värde desto bättre ljudkomfort. Termen  $C50-3150$  innebär att hänsyn tas till ett utökat frekvensområde.

## Åtgärder vid musik utomhus

Vid musikkonserter eller andra evenemang med musik utomhus kan många av de ovannämnda exemplen användas för att minimera risken för störningar till närboende. Åtgärder som rör ljudnivån vid källan kan med fördel användas för musikverksamheter utomhus. För en bättre ljudupplevelse i publiken brukar högtalarna placeras högt över scenen vilket förbättrar ljudspridningen och man sprider ut högtalarlinjer över ett större område som ger en mer likformig ljudnivå över publikytan men som minskar i närheten av scenen. Om det förekommer upprepade utomhuskonserter på ett och samma ställe bör en injustering av ljudnivån göras för att kontrollera om Folkhälsomyndighetens riktvärden för buller inomhus uppfylls i närliggande bostäder. Det är oftast svårt att klara bullerkraven vid livekonserter och särskilt om de hålls utomhus.

## Om det uppstår klagomål

Musik upplevs oftast inte behagligt när det tränger in i en bostad från närliggande restauranger och evenemangsplatser. Musik är tonalt av karaktären, det vill säga enskilda toner och frekvenser kan lätt urskiljas. Lågfrekvent ljud och tonalt ljud uppfattas normalt som mer störande än annat buller. Dessa typer av ljud går att känna igen och identifiera. Lågfrekvent ljud som basljud från musik sprids i byggnader eftersom låga frekvenser dämpas dåligt av väggar, golv och tak. Det är vanligt att boende som störs av musikbuller vänder sig till miljö- och hälsoskydds nämnden i egenskap av tillsynsmyndighet med klagomål på störningen.

Tillsynsmyndigheten ska då se till så att klagomålet utreds. Om tillsynsmyndigheten bedömer att det föreligger en risk för olägenhet för människors hälsa kan myndigheten ställa de krav som behövs för att undanröja olägenheten.

När miljö- och hälsoskydds nämnden får ett klagomålsärende är första steget att kontrollera först om den klagande har kontaktat verksamhetsutövaren. Om så har skett utan resultat, eller att den klagande inte vill kontakta verksamhetsutövaren, informerar miljöförvaltningen verksamhetsutövaren om att ett klagomål har inkommit samt uppmanar verksamheten att svara på om åtgärd eller undersökning kommer att göras. Utifrån den information som verksamhetsutövaren lämnar handläggs ärendet vidare. När förvaltningen har tillräckligt underlag görs en bedömning om olägenhet för människors hälsa eller risk för olägenhet för människors hälsa föreligger. Redan vid risk för olägenhet är verksamhetsutövaren skyldig att vidta åtgärder och undersökningar. Med olägenhet för människors hälsa avses enligt 9 kap. 3 § miljöbalken en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Till ledning för bedömning av vilka ljudnivåer som kan innebära olägenhet tillämpar miljö- och hälsoskydds nämnden ovan nämnda riktvärden i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, FoHMFS 2014:13.

Eftersom musikbuller uppfattas som mer störande än annat buller är Folkhälsomyndighetens riktvärde i bostaden lägre för musikbuller, 25 dBA ekvivalent, jämfört med det normala riktvärdet på 30 dBA för ekvivalent ljud. Restauranger kan också alstra andra typer av buller såsom sorl, stolsskrap, slammer från bestick och

köksslammer. Buller av det sistnämnda slaget bedöms dock utifrån riktvärdet 30 dBA ekvivalent ljud.

Om en olägenhet misstänks förekomma är det miljö- och hälsoskyddsnämndens skyldighet att ställa krav på verksamheten att en låta genomföra en bullerutredning. Om Folkhälsomyndighetens riktvärden överskrids kan miljö- och hälsoskyddsnämnden besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Det kan handla om krav på olika bullerdämpande åtgärder men även begränsning av exempelvis verksamhetens öppettider. Nämnden får inte använda mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet (26 kap. 9 § miljöbalken).

En rimlighetsavvägning (2 kap 7§ miljöbalken) ska alltid göras vid beslut om föreläggande eller förbud för att avgöra om hälsonyttan är proportionerlig mot den kostnad åtgärden kan innebära för verksamheten.

### **Verksamhetsutövaren ansvarar**

Verksamhetsutövaren ansvarar för att de boende inte störs av musikbuller och kan bli tvungen att utreda den egna påverkan på omgivningen. Utredningen kan vara i form av bullermätningar i eller utanför en boendes bostad. Visar utredningarna att man överskrider riktvärdena kan nästa steg bli att verksamhetsutövaren tvingas vidta åtgärder för att sänka bullernivåerna. Allt på verksamhetens bekostnad. Även om fastighetsägaren har ett ansvar att se till att bostaden är i ett sådant skick att den uppfyller gällande normer och standarder för en god boendemiljö så är det ändå verksamhetsutövaren som alstrar bullret som har ansvar för att störningarna upphör. Endast om en bostad har undermålig ljudisolering, exempelvis som en konsekvens av ombyggnationer eller renoveringar som har påverkat den ursprungliga ljudisoleringen, kan det bli aktuellt för tillsynsmyndigheten att rikta krav mot fastighetsägaren att vidta bullerisolerande åtgärder i själva bostaden.

## **Tillfälliga störningar**

Tillfälliga störningar bedöms inte som olägenhet för människors hälsa, vilket framgår av 9 kap 3 § miljöbalken. Vad som är en tillfällig störning avgörs i varje enskilt fall. Regelbundet återkommande störningar eller störningar som återkommer ofta, om

än inte regelbundet, betraktas inte som tillfälliga. Mark- och miljööverdomstolen har i en dom den 11 januari 2013, M 4798-12 konstaterat att det inte kan uteslutas att en årligen återkommande stadsfestival fyra dagar och sena kvällar i rad kan utgöra en olägenhet för människors hälsa i den mening som avses i 9 kap 3 § miljöbalken och att störningen i sådana fall inte kan bedömas som helt tillfällig. Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har dock i ett annat mål bedömt att ett årligen återkommande evenemang skulle betraktas som helt tillfällig störning och utgjorde därmed ingen olägenhet för människors hälsa. Domstolen bedömde i detta fall att störningsbilden skiljer sig åt för olika år (dom den 16 november 2017, mål M 3060-17).

Störningar som är tillfälliga, till exempel musikevenemang under en dag eller som pågår under en mycket begränsad del av dagen utreds inte av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Samma sak gäller störningar som beror på högljudda människor i anslutning till restauranger- eller nattklubbar. Det är polisen eller ordningsvakter som hanterar den sistnämnda typen av störningar med stöd av ordningslagen.

Slut

### **Bilagor**

Teknisk vägledning för musikverksamhet, framtaget av Efterklang (A part of AFRY) på uppdrag av miljöförvaltningen

Checklista för musikverksamheter

### **Lästips**

Vägledning om buller inomhus och höga ljudnivåer,

Folkhälsomyndigheten

Om ljud och hälsa, Folkhälsomyndigheten

Hälsoeffekter av buller och höga ljudnivåer, Folkhälsomyndigheten

SP rapport 2015:02

SS-EN ISO 10052 (överslagsmetod)

SS-EN ISO 16032 (teknisk metod).